

УЛААНБААТАР ХОТЫН МУЗЕЙ

**УЛААНБААТАРЫН МЭДЭЭ
СОНИНД ХЭВЛЭГДСЭН ХОТЫН ТҮҮХТЭЙ
ХОЛБОГДОХ НИЙТЛЭЛИЙН ЭМХЭТГЭЛ
(1955-1990 ОН)**

НЭГДҮГЭЭР БОТЬ

НЭМЖ ЗАСВАРЛАСАН ХОЁР ДАХЬ ХЭВЛЭЛ

Улаанбаатар хот
2023 он

ННА 63.3(5Мон)

ДАА 951.7

У-295

УЛААНБААТАРЫН МЭДЭЭ СОНИН (1955-1990 ОН)

НИЙТЛЭЛИЙН ЭМХЭТГЭЛ

Нэмж засварласан хоёр дахь хэвлэл

Эрхлэн эмхэтгэсэн: Гэрэлийн ОЧБАЯР

Олзвойн ОДСҮРЭН

Зөвлөх: Пагмажавын ДАВААСҮРЭН

Хавтасны дизайныг: Эрдэнэпилийн Эрдэнэсүрэн

Нямцогтын Энхжин

Зохиогчийн эрхээр хамгаалагдсан энэхүү номыг зөвшөөрөлгүйгээр хэсэгчлэн эсвэл бүтнээр хайлтын системд байрлуулах, хувилж, олшруулж, тараахыг хориглоно.

СЭЛЭНГЭПРЕСС ХХК-д эхийг бэлтгэн 200 хувь хэвлэв. 2023 он

ISBN 978-9919-0-1542-8

ГАРЧИГ

Өмнөх үг	17
Удиртгал.....	20
Товчилсон үгийн жагсаалт	29
1955 ОН	
Намдагсүрэн, Ууган үйлдвэр	31
1956 ОН	
Бямбын Ринчен, Улам сайхан болж байгаа Улаанбаатарын урьдын түүхнээс	32
О.Намнандорж, Соёл, түүх дурсгалын зүйлийг нандигнан хямгадъя	34
Н.Жамбалсүрэн, Манай эх орны нийслэл	38
Д.Жамъян, Нэг заводын түүхээс	41
Шинь Хуа, Улаанбаатарын тухай сэтгэгдэл	43
Л.Дүгэрсүрэн, Улаанбаатар	45
Л.Дүгэрсүрэн, Улаанбаатар	47
1957 ОН	
Л.Дүгэрсүрэн, Улаанбаатар	52
Л.Дүгэрсүрэн, Улаанбаатар	54
Жамсран, Улаанбаатар хотын намын хороо байгуулагдсан түүхээс	58
Нямжав, Монголын үйлдвэрчний эвлэлийн 30 жилийн ой.....	61
1958 ОН	
Ж.Данзан, 30 жилийн ой	65
П.Нарангэрэл, Ууган үйлдвэрийн соёлын төв.....	65
1959 ОН	
Гомбожав, Манай үйлдвэр	67
С.Жамсран, Улаанбаатарчуудын түүхийн хуудсыг сөхөж харахад	69
О.Намнандорж, Соёл түүхийн дурсгалаа хайрлан хамгаалъя!.....	71
Ц.Равжир, Өсөж ирсэн зам нь.....	73
1960 ОН	
Амгаабазар, Нийслэлийн эмнэлгийн байгууллагууд 35 жилд	75

1961 ОН

Нийслэл хүрээний сонин бичиг	77
С.Ичинноров, Харилцан туслалцах хоршооны сонин	78

1962 ОН

С.Ичинноров, Нийслэл хотын уламжлалт нэр	80
--	----

1963 ОН

Б.Өлзийсүрэн, Ардын нам, засгийн газрын анхны байшин	81
Д.Вандандорж, МХЗЭ-ийн нийслэлийн хороо анх байгуулагдсаны 40 жилийн ой болно	82
Л.Дүгэрсүрэн, Хотын захиргаа байгуулсан нь	83
Ц.Намхайнямбуу, Ажилчны хорооны анхны ба одоо үеийг зэрэгцүүлбэл	85
Л.Дүгэрсүрэн, Хотын худалдаа хөгжсөн нь	86
Л.Дүгэрсүрэн, Үйлдвэрийн хөгжилт	88
Л.Дүгэрсүрэн, Барилгын хөгжилт	90
Л.Дүгэрсүрэн, Тээвэр харилцааны хөгжилт	92
Л.Дүгэрсүрэн, Эрүүлийг хамгаалах ажлын хөгжилт	94
Л.Дүгэрсүрэн, Соёлын хөгжилт	95
Л.Дүгэрсүрэн, Хот тохижуулах ажил	97
С.Ичинноров, Анхдугаар бичиг	99
“Эсгий хот” үзэхэд	100
Д.Цэдэв, Бэлгэ дэмбэрэлтэй нэр	101
О.Намнандорж, 136 жилийн өмнө	102
Давга, Биокомбинат 40 жилд	104

1964 ОН

Ч.Бямбаа, Аж үйлдвэрийн комбинат 30 жилд	106
А.Дансранжав, “Улаанбаатарын мэдээ” сонины түүхийн хуудсыг сөхөхөд	108
БНМАУ-ын Улаан загалмайн нийгэмлэг	109
Намсрай, Хувьсгалт хэвлэлийн ууган газар	111
Б.Намбар, Улаанбаатар рашаан сувилал	112
Балжиргармаа, Улаанбаатараа цэцэглүүлэхэд	113
С.Ичинноров, Энэрэнгүй ёс-эмнэлгийн эх	115
Нийслэлийн шинэ сонин	116

Б.Бужнов, Худалдааны техникум	118
Г.Алексей, Би уг нь эндэхийн хүн	119
М.Бизьее, Манай нийслэл анх ийм байсан	120
Түүхийн тэмдэглэл	121
А.Самбалхүндэв, Нийслэлийн нэрийг сонгосон нь	122
В.Ф.Максакова, Хорин жилийн дараа ирэхэд	123
Бахархал болсон хот минь	124
Ц.Бавуу, Ийм хурал болсон	125

1965 ОН

Д.Дашбазар, Дайны дараах үеийн үсрэнгүй хөгжилт	126
С.Ичинноров, Хотын сонины уламжлал	128
Хувьсгалт хэвлэлийн 45 жил	129

1966 ОН

Д.Ёндон, Улаанбаатар хотын шүүх анх байгуулагдсан нь	131
Б.Чойндон, Ард кино театр	131
Л.Олонбаяр, Монголын тухай сэтгэгдэл	133
Д.Пашка, МХЗЭ анх байгуулагдсан нь	134
Т.Дүнээ, Зурагнаас үүссэн яриа	136
Д.Үржинбадам, Улсын драмын театр	137

1967 ОН

Д.Галсан, Ууган сургууль	139
Х.Догсом, Хот тохижуулах анхны ажил	140
Д.Өлзий, Төмрийн заводынхон	141
Т.Дашцэдэн, Манай анхны их сургууль	142
В.Түгжжав, Ууган артелийн нэг	144
Г.Жамьян, Их хувьсгалын нэрээр	144
Б.Хаянхярваа, Налайхын уурхайн хөгжилтөөс	146

1968 ОН

Х.Дашзэвэг, Анд нөхдийн тусламжаар Монголын төмөр зам	148
Б.Дашзэвгэ, ЗХУ-ын тусламжаар манай авто тээвэр	149
Б.Дашбазар, Улаан армийн ангиуд Хүрээг чөлөөлөхөд	150
Д.Батжаргал, Дөчин жилийнхээ ойд	151
Ж.Дамдин, Богдын хүрээ-Улаанбаатар	152

Б.Цэвээн, Манай орны төмөр зам	155
Д.Наваан, Археологийн дурсгалууд	155
Улаанбаатарын театрын барилгын түүх.....	157
1969 ОН	
Ч.Палаан, Анхны сургууль	159
Үе дамжих үнэн баримт	160
В.Содов, Улаанбаатар хотын мэдээ.....	162
Ч.Дүрзээ, Шинэчлэгдэн өөрчлөгдсөн нэгэн гудамж	163
Ц.Насанбалжир, Дархан цаазтай Хан уул	163
Д.Бямбаа, Халх голын дайн ба нийслэл хотынхон	164
Ч.Дүрзээ, 107 жилийн түүхтэй байшин.....	167
Ч.Дүрзээ, Улаанбаатар дахь эртний хүний ул мөр.....	167
Ч.Дүрзээ, Шинэчлэн өөрчлөгдсөн “Сүхбаатарын талбай”	168
Ц.Шагдарсүрэн, Монголын цаасан мөнгөний тухай.....	170
Ч.Дүрзээ, Богдхан уулын тухай	171
Улсын анхдугаар их хурал дээр ЗСБНХУ-аас Нийслэл хүрээнд сууж байсан элчин сайд Юдиний хэлсэн үг.....	173
Б.Лааган, Хүрээг Улаанбаатар гэж нэрлэсэн нь	174
Д.Дамдинсүрэн, Улаанбаатар хотын АД-ын хурал	175
Ц.Гүрдорж, Дөчин жилийн түүхэн замнал	177
Л.Дүгэрсүрэн, Улаанбаатар хот гэж нэрлэгдсэн өдөр.....	178
1970 ОН	
Ш.Нацагдорж, Эрдэм шинжилгээний ууган хүрээлэнгийн нэг	180
Ч.Дүрзээ, Гандан хийдийн сүм дуган	182
Н.Сэр-Оджав, Улаанбаатар орчмын дурсгалт зүйл.....	183
Д.Бямба, Улаанбаатар хотын намын байгууллага	185
Е.Ядмаа, Алдар түүхт агаарын харилцаа.....	188
Х.Нямбуу, Шар хадны тухайд	189
Ж.Дүгэрсүрэн, Нийслэлд мод тарьж эхэлсэн нь.....	190
Ц.Шагдарсүрэн, Сүлд бэлгэдлийн тухай.....	191
Ж.Дүгэрсүрэн, Нисэх онгоц нийслэлд ирсэн нь.....	193
Ж.Дүгэрсүрэн, Буянт-Ухаад наадам хийсэн нь.....	194
Х.Нямбуу, Дөрвөн уулын учир	196

Ж.Дүгэрсүрэн, Нийслэлийн анхны баримал хөшөө.....	197
Х.Нямбуу, Богд уулын алдар	198
Б.Лааган, Дайны жилд нийслэлийнхний гүйцэтгэсэн үүрэг.....	200
Л.Сономцэрэн, Нэгэн зургийн тухайд	202
Дүгэрсүрэн, Хувьсгалын туг анх мандсан байшин	204
Лувсанчүлтэм, Банзрагч, Даншиг наадмын хүчтэнүүдийн тухай.....	204
Ж.Дүгэрсүрэн, Нийслэл хүрээн дэх орос сургууль	205
Ж.Төмөрцэрэн, Шинжлэх ухааны тогтмол хэвлэлийн эх үүсвэр.....	207
Б.Лааган, Марксизм-ленинизмийн оройн их сургууль.....	209
1971 ОН	
Б.Сэнгэдорж, Түүхийн хуудас сөхөхөд	212
Р.Дэрдэв, Хувьсгалт нууц бүлгүүд үүссэн нь	213
Д.Бямбаа, Нийслэлийн намын байгууллага	215
Х.Лувсанбалдан, Хот хэмээх нэрийн учир	216
Ширмашин, Урьд ийм газар байсан.....	218
Монголын ус цаг уурын албаны хөгжилтөөс.....	219
С.Юндэн, Энд урьд юу байлаа	220
С.Ичинноров, Жанжны нэрэмжит талбай.....	221
Ш.Гунгаажав, Ууган сургуулийн нэг	222
С.Дэмбэрэл, Урлаг соёлын анхны голомт.....	222
Ч.Шагдар, Хөгжиж байгаа хот.....	223
Д.Дамдинсүрэн, Нийслэлийн харилцаа холбоо 50 жилд.....	225
Ч.Цогзол, Нийслэлийн тээвэр 50 жилд	227
Б.Дамдинсүрэн, Нийслэлийн худалдаа 50 жилд	230
Д.Шаравламдан, Нийслэлийн нийтийн үйлчилгээ 50 жилд	234
Ж.Дүгэрсүрэн, Түүхэнд холбогдолтой байшин.....	237
Т.Бямбажав, Нийслэлийн эмнэлэг 50 жилд	237
Ц.Базаррагчаа, Эх орны минь зүрх.....	239
Түүхийн дурсгалт байшин.....	242
С.Эрдэнэхорлоо, Цагдан сэргийлэх байгууллагын 50 жилийн түүхэн замнал.....	242
Н.Ичинхорлоо, Улсын төв театрыг анх байгуулсан нь.....	245

Батсүх, Нийслэл хотын төв шуудан.....	246
Ж.Дүгэрсүрэн, Боржин чулуун багана.....	247
Ж.Дүгэрсүрэн, Хотын дурсгалт газар	248
О.Намнандорж, Газрын нэрс зөвөөрөө байг	249
Р.Гүр, Нийслэлийн хүн амын тоймоос	250
Д.Пашка, ХЗЭ байгуулагдсан нь	251
Г.Осоржамаа, 50 жилийн түүхэн замнал.....	252
Ж.Дүгэрсүрэн, Хүүхэд ахуй цагаа дурсахад.....	254
А.Дансранжав, Өгөөмөр тусламжийн үр шим.....	255
Д.Мягмарсүрэн, Хувьсгалын дараах үеийн худалдаа	257
1972 ОН	
Ж.Дүгэрсүрэн, Нийслэл хүрээний сүүдэр зургийн гудамж	260
Н.Сэр-Оджав, Хуучин ба орчин үеийн хот	261
Н.Сэр-Оджав, Хуучин ба орчин үеийн хот	262
Ж.Дүгэрсүрэн, Их жолоодогчийн намтарт нэмэгдэх нэгэн хуудас.....	264
Д.Мягмарсүрэн, Хотын царайг өөрчилсөн анхны төлөвлөгөө.....	266
Д.Цэрэндулам, Эрдмийн уурхай багшийн сургууль	267
М.Чимэд, Даваасамбуу, Алтан соёмбо.....	269
Д.Мягмарсүрэн, Их сургууль анх байгуулагдсан нь	271
Д.Батсуурь, Гучин жилийн түүхэн хөгжилт	272
Ж.Гомбосүрэн, Жаран жилийн түүхэн замнал.....	274
О.Цацрал, ЗХУ-ын өгөөмөр тусламжийн ачаар.....	276
1973 ОН	
Д.Мягмарсүрэн, Нийслэл хүрээний сургууль.....	278
Ж.Дүгэрсүрэн, Д.Сүхбаатарын байрлаж байсан хашаа.....	278
Д.Бямбаа, Д.Сүхбаатар ба нийслэл.....	280
Б.Балжиргарам, Ууган дунд сургуулийн 50 жилд.....	282
Ч.Батсүрэн, Хан Уул.....	284
Ж.Дүгэрсүрэн, Майн баярыг нийслэлд анх тэмдэглэсэн нь.....	285
Сүхбаатар, Хотын хүн амын өсөлт.....	286
Б.Балжиргарам, Нийслэл хүрээг чөлөөлөх тухай.....	289
Т.Төмөр-Очир, Ж.Ичинхорлоо, Төвийн нэгээхэн хэсэг	289

1974 ОН	
Тэд хотынхоо тухай ярьж байна.....	291
С.Юндэн, Улс ардын ууган их наадмыг анх хийсэн нь	291
Ж.Дүгэрсүрэн, Махын довын суурин дээр.....	293
О.Намнандорж, Хүн чулууны дэнж хувирсан нь.....	294
Я.Цэвэл, Жаргалтай үрсийн цэнгэлийн ордон	295
Ц.Дүвжир, Улаанбаатар хотын эмэгтэйчүүдийн байгууллага I.....	297
Ц.Дүвжир, Улаанбаатар хотын эмэгтэйчүүдийн байгууллага II.....	299
Ц.Дүвжир, Улаанбаатар хотын эмэгтэйчүүдийн байгууллага III.....	301
Т.Балдан, Захын өндрийн ормон дээр	303
Д.Бямбаа, Нийслэлийн хөдөлмөрчдийн тээвэр	304
Ч.Түмэн, Түшээт вангийн хороо	307
Сонин зүйлс	308
Д.Мягмарсүрэн, Хотод гэрэл асав	309
Б.Содном, Сүм музейн тухай	311
Х.Шаравдорж, Хотын ардын хурал, захиргааг үндэслэн байгуулж Улаанбаатар хотыг тунхагласан нь.....	313
Ц.Ширмашаан, Цагаан сүмийн ормон дээр	315
О.Намнандорж, Гаалийн хорооны буурин дээр	316
Д.Бямбаа, Улаанбаатар хотыг тохижуулах ажил ингэж эхэлсэн юм	316
С.Юндэн, Зүүн хүрээг хувьсган шинэтгэсэн нь	320
Ж.Болд, Нийслэл хотоо цэцэрлэгжүүлж ирсэн нь.....	321
Сан.Ичинноров, Музейн үзмэрээс Их хүрээний нэгэн дэвсгэр зураг	323
Н.Дашзэвэг, “Ханд вангийн өндөр” хавь газарт	324
Ж.Ичинхорлоо, Хуучин хотын төв дунд	325
Д.Пүрэвдорж, Хотын тэнгэрт нисэх онгоцны дуу цуурайтсан нь	327
Б.Гүржав, “Агаарын сонин”-ы анхны нэвтрүүлэгт оролцсон минь	328
Д.Мягмарсүрэн, “Шивээ хиагтаа” цуурайтуулан Нийслэл хүрээг чөлөөлсөн нь	330

Л.Бат-Очир, Улаанбаатар хотын хүн амын нийгмийн бүтцийн өөрчлөлт.....	332
Г.Хоовой, Нийслэлийн хөдөлмөрчдийн усан хангамж.....	336
Ш.Сүрэнжав, Улаанбаатар нөхдийн нүдээр.....	338
Н.Цэдэн, Монголын радиогийн анхны хот.....	340
Т.Төмөр-Очир, Ж.Ичинхорлоо, Хотын цаг дохионы түүх.....	342
Л.Ядмаа, Улаанбаатар хотын эрчим хүчний хангамж.....	343
Улаанбаатар хотын эмблем (загвар).....	346
Н.Дашзэвэг, Хуучин дарьгангын хороо төмөр замын зангилгаа газар болсон нь.....	346
Д.Сангиренчин, Нийслэлийн газар доорх аж ахуйн хөгжилт.....	347
Д.Мягмарсүрэн, Ач холбогдол бүхий гэрээ.....	349
О.Намнандорж, Дүнжингаравын хүр гэдэг газар.....	350
С.Юндэн, Д.Сүхбаатар энд эвлэлийн үүр байгуулсан юм.....	351
О.Пүрэв, Их удирдагчийн өлгий хот.....	353
Ш.Бат-Өлзийт, Нийслэлийн ардын боловсрол 50 жилд.....	355
Г.Алтанцэцэг, Нийслэлийн тээвэр 50 жилд.....	357
Н.Дашзэвэг, О.Намнандорж, Монгол телевизийн төв сүндэрлэсэн нь.....	359
Ц.Мөнхөө, Нийслэлийн хот тохижуулалт.....	360
В.Сэмжид, Нийслэл холбоо.....	363
Ч.Догсүрэн, Улаанбаатар хотын бичил нэр.....	364
Н.Монхор, Нийслэлийн эрүүлийг хамгаалах байгууллага 50 жилд.....	367
Ц.Юндэн, Урьд одоог зэрэгцүүлэхэд.....	369
Б.Бадамдорж, Нийслэлийн соёл урлаг 50 жилд.....	370
Ч.Сумаахүү, Нийслэлийн нийтийн ба ахуйн үйлчилгээ.....	372
Д.Бямбаа, Улаанбаатар түүхэн хөгжлийнхөө гарааг ингэж эхэлсэн юм.....	374
Д.Доржбат, Н.Довчин, Сүхбаатарын нэрэмжит төв талбай.....	376
Улаанбаатар гадаадын хүний нүдээр.....	378
С.Пүрэв, Нийслэлийн соёл шинжлэх ухааны хөгжилд.....	380
С.Юндэн, Нийслэлийн нэгэн хэсэгт.....	382
Г.Лхан-Аасүрэн, Хотын дэвсгэр нутгийн инженер	

геологийн судалгаа.....	384
Д.Дамдинсүрэн, Улаанбаатар хотын АД-ын хурал.....	386
Ж.Дамдин, Налайхын тухай эргэн санахад.....	387
Улаанбаатар хотод болсон өргөн цуглаан.....	389
Ж.Сугар, Улаанбаатар хотын цахилгаанжуулалт.....	390
Н.Дашзэвэг, Гандантэгчэнлин хийд-Түүх дурсгалын газар.....	392
Б.Гантөмөр, Р.Ганжав, Архи пивоны үйлдвэрийн 50 жилийн ойд ..	393
Ж.Дүгэрсүрэн, Сүлд модны наадам монголд анх дэлгэрсэн нь.....	394

1975 ОН

С.Юндэн, Нийслэлийн баруун дүүрэгт.....	396
Г.Мандах, Анхны төмөр зам.....	397
О.Сүхбаатар, Нийслэл орчны газар, усны нэр.....	398
Ж.Дүгэрсүрэн, Хуучин гүүрийн тухай өгүүлэх нь.....	399
Ж.Дүгэрсүрэн, Хуучин хотын хоёр давхар барилга.....	401
Л.Төмөр, Улаанбаатар хотын ус хангамжийн эх булаг.....	403
Т.Дангаа, Аж үйлдвэрийн комбинатын урьд эдүгээ.....	405
Б.Балжиргарам, Ц.Шагдарсүрэн, Нийтийн дайсныг дарахад нийслэлийнхний оруулсан хувь нэмэр.....	406
Н.Дашзэвэг, Тасганы энгэр хувирсан нь.....	408
С.Юндэн, 27 амны зөвхөн нэг нь.....	409
П.Нүдэнхүү, Нийслэлийн пионерийн байгууллага 50 жилд.....	410
Н.Дашзэвэг, Энд иймэрүү газар байсан.....	412
Б.Балжинням, Хотын түүхийг харах газар.....	413
Ж.Дүгэрсүрэн, Тавин жилийн өмнө.....	414
Г.Онцор, Авто тээврийн үүсэл хөгжил.....	415
С.Юндэн, С.Галсан, Далан хоёр дамнуурчин.....	417
Н.Дашзэвэг, Баруун Сэлбэ хаагуур байв.....	419
Д.Эрдэнэжав, Ууган эмнэлэг.....	420
Ц.Ринчиндорж, Эрүүлийг хамгаалах байгууллагын 55 жилийн ойд.....	421

1976 ОН

С.Бадарч, Хотын шүүийн түүхэнд холбогдох материалаас.....	423
Б.Балжиргарам, Монголд Майн баярыг тэмдэглэсэн нь.....	424
С.Пүрэвдорж, Анхны дуу хоолой.....	425

Ж.Дүгэрсүрэн, Ор суурин дээр нь “Оргил” рашаан сувилал	426
Д.Цагаандорж, Найрамдлын зам	427
Ө.Ганжуур, Монголын анагаах ухааны хөгжилд мэс засал.....	429
1977 ОН	
Та нийслэлээ аль хэр мэдэх вэ?.....	432
Д.Нанзад, Цахилгаан шугам сүлжээ 45 жилд	432
Та нийслэлээ аль хэр мэдэх вэ?.....	434
Ш.Шажинбат, Монгол телевиз	435
Мэргэн Тоньюкукийн хөшөө.....	436
С.Дамба, Анагаах ухааны хөгжилд Зөвлөлтийн тусламж	437
1978 ОН	
Ц.Эрдэнээ, Төмрийн завод 50 жилдээ	439
Д.Наваан, Эртний хүний уугуул нутаг	441
Д.Наваан, Хүн чулууны хонхор хаана байна	442
Ж.Галсан, Нийслэл хүрээнд ялалтын туг мандсан нь	444
Б.Балжиргарам, Анхны баяр наадам.....	445
Өргөжиж хөгжиж ирсэн зам.....	447
Б.Банзрагч, Нийслэлийн холбоо 57 жилд	449
Ё.Ядмаа, Октябрийн хувьсгалын ойг нийслэлд анх тэмдэглэсэн нь.....	451
Д.Эрдэнэжав, Ууган яслийн түүх	452
Х.Шаравдорж, Улаанбаатарыг БНМАУ-ын нийслэлээр тунхагласны 54 жилийн ойд	453
1979 ОН	
Ө.Цэдэндорж, Ууган ясли.....	457
Хөгжлөө тольдсон 50 жил.....	457
Ч.Сүрэнжав, Анхны түүхт субботник	459
Л.Далхжав, Дайны үе дэх хотын намын байгууллага.....	461
1980 ОН	
Б.Роломжав, Нийслэл дэх ардчилсан засаг захиргаа.....	464
Он дарааллын хуудаснаас.....	465
Ж.Дүгэрсүрэн, Хувьсгалын ололтыг нүдээр үзэв.....	466
М.Цэцэглэн, Соёлын өөрчлөлт	468

Л.Далхжав, Хотын нам, захиргааны байгууллага байгуулагдсан нь	469
Б.Энхбаяр, Худалдаа ба аж үйлдвэрийн банк байгуулагдсан нь	471
Ч.Мэндбаяр, Насан турш намтайгаа хамт.....	472
Г.Рэнчинсамбуу, Утга зохиол урлагийн хөгжилт.....	474
Б.Балжиргарам, Монгол оронд Октябрийн баярыг анх тэмдэглэсэн нь.....	475
Б.Зориг, Улс хоршооллын хэвшил үүссэн нь	477
А.Чулуунбат, Гучаад оны тээвэр	478
С.Туяа, Орчин үеийн хот болох эхлэл.....	479
О.Пүрэв, Хүрээний бүлгийн байр.....	480
Б.Энхбаяр, Аж үйлдвэрийн хөгжилт.....	482
С.Цолмон, Радио өргөн нэвтрүүлэг	483
Н.Дашдулам, Цаг ямагт ажилчин хамт олонтойгоо.....	484
А.Очир, Соёл гэгээрлийн хөгжилт	485
С.Идшинноров, Улаанбаатар хотын тухай дургалаас	486
С.Алтанцэцэг, Шинжлэх ухааны эмнэлэг	489
О.Пүрэв, “Консулын бүлэг”-ийн байр.....	491
1981 ОН	
С.Идшинноров, Хотын хүн амын бүтцийн төлөвшилт	492
С.Алтанцэцэг, Ард түмний аж байдлын дээшлэлт.....	493
Б.Чинчулуун, Монголын ажилчин анги, Дэлхийн II дайны жилүүдэд.....	495
М.Цэцэглэн, Монгол Улсын Их Сургууль байгуулсан нь	496
С.Алтанцэцэг, Эрүүл энхийн манаанд.....	497
Ц.Ишдорж, Шинжлэх ухааны хөгжилтөөс.....	498
А.Чулуунбат, Интернационалч тусламж.....	500
О.Пүрэв, Хувьсгалчдын нууц хурал цуглааны нэгэн байр	501
С.Идшинноров, Нийслэлийн шинэчлэн байгуулалтын ажлаас	502
Ч.Дашдаваа, Социалист соёлын хөгжил	503
С.Идшинноров, Анхдугаар ерөнхий төлөвлөгөөг хэрэгжүүлсэн	505
Анхдугаар их наадам	506
Д.Дорж, Улаанбаатар хотын нэн эртний түүхээс	507

О.Пүрэв, Оросын хувьсгалчдын байр.....	508
Л.Далхжав, Хотын намын хорин бага хурал.....	509
О.Пүрэв, Монголын хувьсгалчид Зөвлөлт Орос Улстай холбоо тогтоохоор анх мордсон газар.....	510
М.Цэцэглэн, Монгол телевиз.....	511
Н.Барви, Урагшлах хөгжлийн замнал.....	512
О.Пүрэв, Улаан туг анх мандсан байшин.....	513
Ү.Хүрэлбаатар, Ууган театрийн мэндлэн торнисон түүхээс.....	514
1982 ОН	
Д.Наваан, Сонин булш олдлоо.....	516
М.Баатар, Д.Цэвээнсүрэн, Ууган сургуулийн өнөөдөр.....	516
Манай хотын гудамж.....	518
Р.Чойдорж, Эрүүл энхийн төлөө.....	518
Д.Төрбат, Эрдмийг тэтгэх их булаг.....	520
Хөгжилтийн тухай товчхон.....	521
Л.Далхжав, Эх орны нийслэлд.....	522
1983 ОН	
Л.Далхжав, Нийслэлийнхний хувь нэмэр.....	524
Р.Сугарсүрэн, Дайчин нөхөрлөлийн бэлгэ тэмдэг.....	525
Б.Банзрагч, Хиагтаас Нийслэл хүрээнд.....	526
1984 ОН	
Л.Цэрэнсамбуу, Алдар нэр нь мөнхөжсөн талбай.....	528
Ч.Сүрэнжав, Хувьсгалын түүхтэй холбоотой байшин.....	530
А.Цэрэндорж, Үндэсний банкны 60 жилд.....	531
Т.Содномдаржаа, Нийслэл хүрээг төвхнүүлж тохижуулах анхны алхмаас.....	533
Л.Далхжав, Хотоо тохижуулах ажлын эхлэл.....	534
С.Лхагвасүрэн, Нийслэлийн олон талт амьдралын нэгэн толь.....	535
С.Харжаубай, Хотын түүхийг сөхвөл.....	536
Б.Шарав, Нийслэлд ардчилсан засаг захиргаа байгуулагдсан нь.....	538
Б.Чинчулуун, Нийслэлийн аж үйлдвэрийн хөгжилтөөс.....	539
Л.Лувсанбалдан, Соёлч боловсон үйлчилгээгээр.....	541
Т.Оюунбилэг, Урлаг соёлын ууган голомт.....	542

1985 ОН	
Д.Бямбаа, Улаанбаатар хотын намын байгууллага байгуулагдсан нь.....	544
Л.Далхжав, Хотын намын анхдугаар их хурал.....	545
Л.Цэрэнсамбуу, В.И.Лениний нэрэмжит газрууд.....	546
Л.Далхжав, Эх орны дайны үеийн нийслэлийн намын байгууллага.....	548
1986 ОН	
А.Дандий-Ядам, Монголын анхны эмэгтэй жолооч.....	550
Та нийслэлээ аль хэр мэдэх вэ?.....	550
Б.Содов, Манай сургууль бидний бахархал.....	551
1987 ОН	
А.Эрдэнэбат, Зориулалтад учир бий.....	554
Ц.Дүвжир, Түүх өгүүлж байна.....	555
Та нийслэлээ аль хэр мэдэх вэ?.....	556
Ц.Цэндсүрэн, Жанжин туг.....	556
О.Пүрэв, Худалдааны гудамж хувьсан өөрчлөгдсөн түүх.....	558
О.Насанжаргал, Монголд анх тэмдэглэсэн нь.....	559
1988 ОН	
Б.Адьяа, Нийслэл хотын дурсгалт зүйлс.....	561
Н.Дашзэвэг, Богдхан уул дахь соёмбо тэмдэг.....	563
Б.Бат-Очир, Баялаг түүхтэй алдарт замнал.....	564
З.Мэнд, "Мөхлөөс аврах" алхам.....	566
О.Намнандорж, Цэцээ гүнд юу байв?.....	568
Н.Дашзэвэг, Их хүрээний цам бүжгийн тухай кино.....	570
С.Лхагвасүрэн, Хот байгуулалт, түүхт дурсгалт уран барилга.....	572
Л.Чулуунбаатар, Нийслэлийн тухай бодол.....	576
Н.Сэр-Оджав, Археологийн дурсгал юу өгүүлнэ вэ?.....	578
Н.Дашзэвэг, Хуучин барилга түүх өгүүлнэ.....	580
С.Идшинноров, Дамбадаржаа хийдийн цогцолбор дурсгалыг яах гэж байна вэ?.....	581
1989 ОН	
Р.Лхамсүрэн, Хот сүлдтэй байх ёстой.....	584
Н.Дашзэвэг, Урлагийн хотхоны тухай.....	585

С.Идшинноров, Амгаланбаатар хот дахь дурсгалын тухай.....	587
Да.Дамдиндорж, Үнэнийг толилуулахын учир.....	589
Сонины хуудас сөхвөл.....	592
Манай нийтлэлийн сэдвээр.....	593
Н.Гантулга, Ийм сүлд байж болмоор.....	596
Н.Хишигт, Монголын эмэгтэйчүүдийн байгууллага үүссэн нь.....	597
Н.Асрал, Ариун байлгахыг эрхэмлэж байв.....	598
Ц.Дүвжир, Анхны хоёр эрхлэгчийн тухай.....	599
Л.Далхжав, Субботник.....	601
П.Хорлоо, Анхны арван наймын нэг.....	602
Г.Туул, Түүхийн дурсамж миний санал.....	606
О.Нямаа, Хайстай лавринг сэргээе	607
Зэвэргэн шөнийн явдал	608
Ц.Навагчамба, Шар хадны тухай.....	612
Н.Дашзэвэг, Гэсэр сүмийн учир.....	612
Хот сүлдтэй байх ёстой.....	614
Н.Дашзэвэг, “Жарун Хашор” суварга	618
Энэ гудамж, энэ байшин, хэзээ, хаана.....	619
Хот сүлдтэй байх ёстой.....	620
Д.Эрдэнэ-Очир, Энэ гудамж, энэ байшин хэзээ, хаана	621
Д.Эрдэнэ-Очир, Энэ гудамж, энэ байшин хэзээ, хаана	621
Д.Эрдэнэ-Очир, Г.Амарсанаа, Энэ гудамж, энэ байшин хэзээ, хаана.....	622
С.Ичинноров, Өргөө-Их хүрээ, Улаанбаатар.....	622
Т.Галбадрах, Хүрээний төвийг зурсан нь.....	624
1990 ОН	
Да.Дамдиндорж, Сэвтээ нь үгүй сэтгэл.....	626
Ч.Сэрээнэндорж, Баянзүрхийн тахилга	630
Д.Эрдэнэ-Очир, Г.Амарсанаа, Энэ гудамж, энэ байшин хэзээ, хаана.....	631
Нэрийн хэлхээ.....	632
Хүний нэр.....	632
Улс, хот, байгууллагын нэр.....	651
Газар зүйн нэр.....	678

ӨМНӨХ ҮГ

Улаанбаатар хот 1929 онд өөрийн бие даасан тогтмол хэвлэлтэй болсноор хотын өдөр тутмын түүхийг сонины хуудаснаас танин мэдэх боломж нээгдсэн юм. Социализмын үед Улаанбаатар хотын тогтмол сонин хэвлэл нь 1929-1936 онд “Улаанбаатар хотын мэдээ”, 1955-1990 онд “Улаанбаатарын мэдээ” сонин нэртэйгээр хэвлэгдэн гарч байжээ. 1990 оны Ардчилсан хувьсгалын дараа нийслэл хотын тогтмол хэвлэлийн төрөл, тоо нэмэгдэж, агуулгын хувьд олон ургалч үзэл санааг шингээсэн чөлөөт хэвлэл болон хувирсан байна.

Улаанбаатар хотын тогтмол хэвлэлүүдээс хамгийн олон жил тасралтгүй гарсан сонин бол “Улаанбаатарын мэдээ” юм. Тус сонин нь Улаанбаатар хотын эрчимтэй хөгжлийн үед гарч байснаараа онцлог бөгөөд хотын улс төр, нийгэм, эдийн засаг, аж үйлдвэр, хотжилт зэрэг өргөн хүрээг хамарсан мэдээ, нийтлэл бэлтгэн хэвлүүлдэг байжээ. Улаанбаатар хотын түүх судлалын эхэн үед гарч эхэлсэн энэхүү сонинд хотын түүхийн сэдэвтэй олон өгүүлэл, нийтлэл хэвлэгдэж байсан нь тус сониныг уншиж судлах, цаашлаад нийтлэлүүдийг эмхэтгэн хэвлүүлэх сэдэл, шалтгаан болсон юм. Улаанбаатарын мэдээ сонинд хэвлэгдсэн нийтлэлүүд нь хотын улс төр, нийгэм, эдийн засгийн амьдралыг танин мэдэхэд чухал ач холбогдол, үнэ цэнтэй баримт, мэдээлэл агуулсан учраас 2021 онд Д.Нацагдоржийн нэрэмжит Улаанбаатар хотын нийтийн төв номын сангаас тус сонины 21 мянга гаруй нүүр бүхий цахим файлыг Улаанбаатар хотын музейд худалдан авч, нийтлэлүүдийг төрөлжүүлж, цуврал эмхэтгэл гаргах бэлтгэл ажлыг эхлүүлсэн юм. Уг цуврал эмхэтгэл номын анхдугаар нь “Улаанбаатарын мэдээ сонин (1955-1990 он), нийтлэлийн эмхэтгэл, нэгдүгээр боть” гэсэн үндсэн нэртэй, “Улаанбаатарын мэдээ сонинд хэвлэгдсэн хотын түүхтэй холбогдох нийтлэлийн эмхэтгэл (1955-1990 он)” гэсэн дэд нэртэйгээр уншигч авхай Таны гар дээр очиж байгаад баяртай байна.

Цуврал эмхэтгэлийн нэгдүгээр ботид Улаанбаатарын мэдээ сонинд хэвлэгдсэн Улаанбаатар хотын түүхтэй холбогдох 386 нийтлэлийг сонгон, он дарааллын дагуу жагсаан оруулав.

Улаанбаатарын мэдээ сонины 35 жилийн хугацаанд хэвлэгдсэн нийтлэлүүдэд монгол хэлний зөв бичих дүрмийн хувьд зөрүүтэй бичигдсэн нэр томьёо, үг нэлээдгүй байсан бөгөөд тус нийтлэлүүдийг цахим хэлбэрт шилжүүлэхдээ орчин цагийн монгол хэлний зөв бичих дүрмийг баримталж, мөн зарим нэр томьёо, үг үсгийг жигдэлсэн болно. Тухайлбал, Жавзандамба хэмээх үгийг Жэвзундамба, 2-р, хоёрдугаар гэж олон хэлбэрээр бичсэн үгийг 2 дугаар болгон жигдэлж, Зөвлөлт Холбоот Улс, Бүгд Найрамдах Монгол Ард Улс гэсэн улс, байгууллагын зарим нэрийг ЗХУ, БНМАУ мэтчилэн товчлон оруулав.

Эдүгээ музейд хадгалагдаж буй сонины цахим хуулбарт 801 сонины дугаар дутуу байснаас 456 дугаарыг олж нөхөн бүрдүүлэв. Улаанбаатарын мэдээ сонины 1955 оны 12, 92, 127, 1956 оны 20, 67, 89, 1960 оны 96, 97, 129, 1961 оны 7, 13, 26-94, 122, 1962 оны 1-74, 137, 1963 оны 79, 95, 97, 117, 131, 132,